Nr. 84. Anulu XXIX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 7 Novembre 26 Oct. 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Blasiu, 30. Oct. 1866.

Serbarea de **26** Octobre.

Momentositatea dilei de 26 Oct. in carea se sanctiunà antaniulu articlu de lege alu dietei din 1863/4 pentru inarticularea natiunei nóstre de a patra natiune regnicolare si prin acésta se recunoscù solemnu si autonomi'a patriei nóstre a Transilvaniei, si dreptulu coegalu alu limbei nóstre romane in tóte afacerile patriei pana la treptele inaltului tronu, — e cu multu mai insemnata, decatu se nu fia mai pututu insufleti si pre Blasieni la una deschlinita celebrare a acesei; — si luca avemu se insemnamu cà inceputulu solemnisarei la facutu nu clerulu, dar' opidanii de sene, cari in preséra de 26 Oct. determinara in modu com s'ar' dice oficiosu asi manifestà respectulu catra diu'a de 26 Oct. prin iluminatiune. si antisti'a si facù dispusetiunile cà particularii si respective toti locnitorii se implenésca acéste determinationi.

In preséra dilei de 26 Oct. iluminandu-se tóte casele opidului dupa precontielegera avuta concurse spre adaugerea si infrumsetiarea solemnitatiei si tinerimea scolastéca dela institute de invetiamentu de in locu adunandase in multime mare in piatiu si de sene in ce'a mai frumósa ordine si intre aclamatiuni de: se traiésca Maiestatea S'a imperatulu, metropolitii romanilòru, natiunea romana si toti barbatii, cari con lucra spre fericirea ei, — acompaniati si de band'a musicantiloru din locu — cu unu conductu de tortia frumosu si in frunte cu flamurele natiunali s'a intorsu prin stradele principale ale opidului si incungiurandu piatiulu totu in asemenea ordene frumósa, s'a intorsu la treptele coridoriului catedrale, unde unu tenoru studentu de a VIII clase cu numele Ludoviciu Ciato in o vorbire cu multa ecsactitate si precisiune revocà in scurtu in memori'a auditoriloru trecutulu tristu alu natiunei romane din Transilvani'a preste care a trecutu pana la anulu 1848; si provocà se si intiparésca adencu in mente diu'a de 15 Maiu 1848, candu romanulu aducundu-si amenta de demnitatea sa omenésca s'a dechiaratu pre sene de natiune egalu indereptatita a patriei, — si de 26 Oct. 1863 diu'a, in care Maiest. S'a imperatulu cu parentiésca s'a bunavolientia si iubire de dreptate a sanctiunatu dechiaratiunea solemna a romaniloru din 15 Maiu 1848 si o a prefacutu in trupu intarindu l-iulu art. de lege pentru inarticularea natiunei romane. — Si cu cuvente insufletitóre esaltandu folosulu limbei nationale, dulcéti'a si sonorulu ei si provocandu pre auditori cà credinti'a catra dens'a se sio pastrese pana preste mormentu inluchisia cu urari de: se traiésca casa domnitória Austriaca, care in toti membrii sei s'a aratatu patrona a natiunei romane si cu deschlinire Maiestatea S'a imperatulu Francisciu Josifu I-lu carele bunatatea s'a catra natiunea romana si-o a manifestatu in modu si mai eclatante prin solemna intarire a legei de inarticularea natiunei romane. — Si a inchisiatu cu asemenea urari, si asupra natiunei romane, asupra barbatiloru ei mai insemnati si a intregei ei intielegentia, ce lucra pentru prosperarea ei, cu cari se si fini ceremonialulu de séra.

In diu'a urmatória adeca in insasi diu'a solemna de 26 Oct. se mai acompaniara in modu activu la celebrarea solemnitatiei si corpulu profesoralu dela institutele de invetiamentu din locu celebrandu 9 insi cu 2 diaconi S. Liturgia in modu serbatorescu, sub carea in templulu S. cumenecature corulu studentiloru a esecutatu cu armonia destulu de frumósa: Imnulu popolare, si la capetulu S. Liturgie cantanduse: Marire intru celi de susu. Ceremonialulu beserecescu s'a finitu cu rogatiunile indatenate beserecesci pentru imperatulu, pentru Eppi, cleru si poporu. — Dar' in di atatu de solemna si momentósa pentru natiunea romana teneremea gimnasiale, opidanii si corpulu profesorale nu si'a nitatu si de Cabulu Mecei natiunale a romaniloru adeca de piatr'a libertatiei (care de altmintrelea se o marturisimu dreptu nu se bucura de cercetarea si reverenti'a ce o merita din partea natiunei); — ci esindu la sceasi in campulu libertatiei s'a insufletitu pentru causa'a natiunala cu focu nou cu intonarea viersului nationalu: Desceptate romane, si cu vorbirea insufletita a unui teologu din anulu IV-lu cu numele Iosue Popu, care si am onóre a o aclude spre publicare de se va poté 1) si alui A. Nicol'a stud. de a VIII clase si de acolo intorcanduse in siru frumosu mérsa si la escelenti'a s'a metropolitulu, insintea carora cà insintea unui patronu alu natiunei romane si barbatu de incredere alu Maiestatiei S'ale si'a manifestatu aderenti'a catra tronu si filiase'a plecare catra escelenti'a s'a catra toti mari si conducatorii natiunei romane. In urm'a acestor ceremonii antisti'a opidana cu corpulu profesoralu dela institute de invetiamentu din locu au compusu una deputatiune din 8 indivili, cari mergendu la Escelentia s'a metropolitulu si in cunoscientiandulu despre aderenti'a opidaniloru Blasiani si a corpului profesorale catra tronulu Maiestatiei S'ale imperatului Francisciu Iosifu I si despre multiamit'a cu care sunt detori catra Maiestatea S'a imperatulu pentru bunatatea parentésca, cu carea se 'ndurà in diu'a de 26 Oct. 1863 a sanctiuná solemnu 1 articlu de lege despre inarticularea natiunei romane intre natiunile regnicolare ale Transilvaniei, si la rogara cá prin Inaltulu guvernu se benevoliasca ale insintá la Maiestatea S'a Imperatulu una adresa cuprendiatoria de atari manifestationi, si de rogare, cá Maiestatea S'a se se indure a sustiené in contra tuturoru atacuriloru inimice dereptu rile natiunei romane sanctiunate de catra insusi Maiestatea S'a, si spre prosperarea ulteriora a patriei si a natiuniloru ei se se indure catu mai curundu a conchiama spre continuarea lucrariloru sale diet'a dela Sibiiu din 1863/4 suspinsa in 1865. — Escelenti'a s'a Metropolitulu care dinpreuna cu veneratulu capitulu asistara si la tóta solemnitatea religiósa si asia luara preste totu parte in manifestatiunea solemna a dilei de 26 Oct., asecurà pe membrii deputatiunei, cà altcum li se voru implini dorintiele pe calea cea mai generala catu mai curendu, si asia veni deputatiunea numita a opidaniloru si corpulu profesoralu esprimendusi indestulirea cu cate s'au intemplatu in locu spre solemnisarea dilei de 26 Octobrie. b.

Cuventarea susu pomenita.[1])

Fratiloru! Patru sute de ani de doriri si impilatiuni trecura preste capulu natiunei romane. In 400 de ani plause cu lacrime de sange fora voce si gemetu, càce acestea ar' fi fostu una demustratiune ce ar' fi provocatu in vigóre legile barbare si strivitoria. Sustienù inse romanulu prob'a botesului suferiatiei cu tarie, energi'a nu i se franse, vitalitatea nui langedi si domnulu prea bunu, ce croesce destinele lumei dise: destulu, ajunga. Ideele anului 1848 adusera in vibrare tóte fibrele societatiloru, petrunsera si emotiunára si simtirile celui obedatu prin despotismu. Se desteptà si celu ce dormi adunca, si freca ochii si cu incredere in Domnedieu si in sene eschiamà „la munca copii“! Unu cugetu, una simtire, una anema, unu sufletu batù in sute de milie de romani. Apostoli zelosi inundati prin lumin'a cerésca, prin norulu de auru, postati in capulu natiunei pasiescu preintre scopule, scile si caribde cu pasi seguri. In acestu locu santu peutru tóta suflarea nunumai romana, ci si de ori ce limba, pentru insemnetatea istórica si sublimitatea simtiementeloru dieci de milia romani vreau cu una gura si de una data a-si esprime dorintle si aspiratiunile; si in adeveru cà si le si pronunciù cu atat'a taria, cu atat'a maiestate si imposantia, incatu splause simpatetice se insaltiara din animele romaniloru imprasciati in tóte hotarale Europei, — si grigi si fiori de mórte cuprinsera pre antagonistii cesi redicara divanurile pre ruinele le-icirei natiunei nóstre, candu audu versulu poternicu, ce dice in faci'a Europei, in faci'a lumei „nu mai suntemu tolerati in patri'a strabuna, in vechiulu pamentu, dechiaramu, cà suntemu natiune, dechiaramu, cà nu vomu mai suferi despotismulu si pana la celea mai estreme numai egalitatea, fratietatea si libertatea ne voru poté plecá si conduce la infratire. Atunci cunoscù prea bunulu monarchu, cunoscù lumea, cà dieu menirea natiunei nóstre e a trai, a fi in nivelulu celoru alalti omeni, numai fàpturi cà si noi. Deunde in conscienti'a detoriei s'ale parentesci, in spretiuirea demnitatei romane, in recunoscerea fidelitatei nóstre proverbiali, si atasiarei manifestate prin sacrificiulu a dieci de milie de vieti umane ne dise: sunteti egali insintea lui Dumnedieu, fiti egali si insintea legei si a lumei.

Doisprediece ani trecuramu astfelu in egalitate, in egalitate inse de sarcine si imposite. Dupa acestea veni si tempulu de a se realisá doriintele popóraloru, de a triumfá ideele reformatórie ale secului — si prea induratulu nostru imperatu inca dede vietí'a constitutionale poporaloru sale. Opresorii seculari se incérca si scoma cu rapiditatea lui Harpagon a ne inlatorá, a nu liertá se ne potolimu setea din sorgintele ce'lu oftamu din stravechime. Se frangu inse tentationile, se rumpu incordarile, cadu tóte cercarile si silinticle si adeverulu dorintieloru nóstre se inaltia cu fala. Monarchulu prea gratiosu chiama si pre filii natiunei romane cá se intre in timplulu, unde se forfeca venitoriulu si sortile, unde se croesce fericirea si vietí'a natiuniloru, in templulu din care furamu eschisi 400 de ani.

Aici cu zelu si demnitate parentii patriei ne asecura vietí'a, ne garantéza esistentí'a prin articlulu I alu legiloru fundamentali despre egal'a indreptatire si autonomi'a Transilvaniei. Dupa acestea ajunge diu'a marita, ajungu pascile nationali romane, vine diu'a magnifica, diu'a menita de Domnulu, menita de grati'a Inaltului Imperatu pentru incorporarea in parte, pentru facerea in trupu si carne a doriintieloru manifestate in 15 Maiu. Acést'a e diu'a de **26** Oct. anulu 1863, acést'a e diu'a in care Monarchulu cu tóta solemnitatea si maiestatea imperiale ne face indigeni, ne face proprietari pamentului, patriei smulse cu insielatiune, ne face a ne bucurá insine de cruntele ostenele, de amarite fartigia, ne sanctiunéza, fratiloru, dreptulu de a trai in virtutea legiloru naturei, cu limb'a-ne ocarita si indiosita cu atat'a crudime, alungata din insocire cá atare monstru séu pestilentia in unu timpu atatu de indelungatu. Saltara atunci spiritele ce pentru acést'a oteriesera vietí'a, se redicara chiaru si umbrele celoru 40 de milie perduti in aperarea acestoru drepturi sante si nealienabile pentru a dice „se traiésca Imperatulu.“

Acésta di splendida, acésta di momentósa in istori'a si vietí'a nóstra ne chiama mam'a natiune — a carei voce este de trei ori santa pentru orice romanu — a o eternisá, a o face di de serbare pana la terminulu natiunei, pana candu suflarile romane, voru abandoná pamentulu. In eternisarea acestei dile se redicamu fratiloru totudéuna din fili in fili rogatiuni fierbenti, rogatiuni umilite catra prea poternicu Dumnedieu pentru prosperarea si glorificarea Imperatului si Inaltei Dinastie, pentru vietí'a si

fericirea confaptuitoriloru sei. Dar' trebue fratiloru si Domniloru se eternisamu cu unu monumentu ce se spuna venitoriului, se spuna posteritatei, cumca romanulu scie fi recunoscutoriu catra parentii si liberatorii sei, si conósce acelea ce'i constitue viéti'a. Acest'a ar fi unu fondu Francisco-Iosefinu menitu pentru redi carea unei academie romane de drepturi.

Fratiloru! Limb'a e natiunea, fara limba nu este natiune, pana candu acést'a susta si natiunea traiesce — bataru de multe ori numai vegetandu — ; dar' déca odata amutiesce limb'a, atunci natiunea produce numai salci triste ce umbrescu mormentele romane; limb'a inse ce caracterisaza cutare nationalitate e limb'a institutelor, e limb'a scientifica si intre acestea in sirulu primu scienti'a ce se tractéza in academia; loculu unde — vai de ar mai veni una data acelu timpu — se mai desfasiure limb'a lui Cicerone splendórea si farmeculu seu, se rusineze inimicii si se dovedésca, ca póte dá trupu la orice idea. Iuristi, judecatori, romani in semtiri, romani in fapte ne voru face natiunea tare si virenta, demna si capace de a culege fruptele legiloru gratióse. Fratiloru! din pieuri se face parautiu, din parautiu fluviu si din fluviu si siróia marea cea mai fara margini. Insufletirea, miscarea in sufletu si viétia, entusiasmulu si sacrificiulu au produsu grandiosulu in lume, fara miscare si emotione nu este viétia, nu este aventu si progresu. Veniti dara se ne asternemu in profitulu acestei idei — de securu imbelsiugate in resultate fericitórie — pre altariulu natiunei denariulu veduvei. Insufletiti de inaltimea scopului, frati studenti! rogati pre toti on. D. prof. de clase ca se ve primésca ofrandele destinate pentru realisarea scopului, — ér' voi fietori preuti cu crucea in fruntе premergeti in totu ce e mare si frumosu incordati-ve si cu contribuire esemplaria ce le veti depune la veu. superioritate sem. demustrati ca meritati loculu ce ve adasta — si in urma cu toti prea on. Domni dovediti, dovediti ca Blasiulu e léganulu romanimei, si ca totu ce reforma si regeneréza natiunea canta se se efepturéze cu consemtiulu si insufletirea Blasiului. Conferiti dupa poteri si veniti cu totii se insufletimu in tóte laturele si direptiunile si se desteptamu semtiulu de sacrificiu, se inspiramu cu totu zelulu, sufletu, in totu romanulu si cu desebire in prentii impraesciati printre vetrele-romane — cari credemu, ca neci astadata voru intardiá a concura cu emolatiune si pre intrecute — si estu modu se intemeliamu sub patrocimiulu si suprainspectiunea Escelentiei Sale D metropolitu fundulu ce l'a doritu romanulu de atat'a timpu, Fundulu pentru care tierin'a mormenteloru nóstre va tresarí de ploi'a binecuventatoriloru posteritatei, fundulu pentru care voru dice urmatorii cu mandria si satisfactione „suntemu nepoti unoru parenti ce si-au cunoscutu originea si trecutulu“, — fundulu prin numirea caruia ne vomu manifestá de nou cu eclatantia si tarie alipirea de tronu si inalt'a casa domnitória, dela care avemu tóte indulecirile dorerilor, tóte bunetatile, viéti'a si venitoriulu. — De unde mai de graba se va sterge tóta urm'a si suflarea natiunei romane, decatu fidelitatea ei catra tronulu si Dinasti'a S'a, precum acést'a au aratatu-o atletii romani si cu ocasiunile mai desaprópe pre campii de sange, unde braciele vingiósa romane cu eroismu si bravura lucrara intru a resfirá umbr'a ce veni se palésca nimbulu casei habsburgice, si a goni nuorii vigelosi ce scapara a perire. — Se traiésca Imperatulu!

Zlatn'a 29 Oct. 1866.

In **26** Oct. a. c. s'a serbatu in biseric'a gr. catolica de aici cu pietate cuvenita aniversari'a inarticularei nationei romane. Despre eternarea ei cu banulu nationalu de alta data voi referi succesivu.

Cá unu ce curiosu veniu a vs insemná acum fiptulu urmatoriu: Cunoscutulu romanofagu de sici H. desacandosi tóte argumentele — déca se potu numi argumente — si ne mai avendu altu mediulocu de resbunare asupra romanului, s'a apucatu a maculá foile romane ce se afla in cesin'a comuna locale, facundusi ici-colea observationile sale destulu de vatamatorie si grosolane, prin care fapta vedi bine nu face alt'a, decatu ca-si da insusi unele testimonia de felulu acesta: „Haec documenta damus qua simus origine nati“; — si érasi: „Derivata, patris naturam, verba sequuntur.“

Noroculu ca „Gazet'a“ nu se pórta la casina, ca-ci pana acum ar fi spantecat'o de diece ori; pentrucea trebue se sciti. Dle Redactore, ca „Gazet'a“ este unu ce uesuferibile insintea ultra maghiariloru. — Mi am frementatu multu capulu cá se potu afla caus'a acestei netoleran tie; ma am cugetatu si la acea impregiurare: ca dóra maghiarii cá pravoslavnici — catolici — buni se infiora de ea pentruca a fostu canduva escomonicata; dara apoi de unde se'mi esplicu acea, ca neci reformatii n'o vedu cu ochi buni?

Se pote inse ca le este urita din causa, ca — precum dicu densii — nu representa opini unea publica a poporului romanu; ei! dar' apoi indresnescu pré umilito si intrebá: cum s'a potutu templá cá „Gazet'a“ se traiésca 29 de ani, si inca totudéuna sustienuta de publiculu romanu???!!! Séu déca acést'a intrebare ar fi pré grea de resolvitu, bine voliésca a'mi spune macar stat'a: ca care fóia romana din Austri'a representa opiniunea publica a poporului romanu? ca-ci dóra numai nu voru avé fruntea de a dice, ca la romani nu esiste opiniune publica.

Si pana candu 'mi voru responde respectivii la acestea intrebari modeste, ve asigurezu Dlu meu, ca „Gazet'a“ este celu mai bine primitu organu de publicitate la romanii de pre aici; toti de tóte partile te intréba: „ce mai dice „Gazet'a“ — Fia deci, cá se'i devina sprijinirea catu mai caldurósa, ca acésta o cere interesulu si binele natiunii. — Quod superi faxint! — Of.

S. Martinu (Dicsö-St.-Martou) **26** Oct.

Cu multa placere primescu condeiulu a mana spre a descrie serbarea dilei de astadi, care di nu fara drépta causa o au redicatu natiunea romana din indemnulu propriu la rangulu celoru mai mari serbatori de preste anu, ca-ci adi in **26** Oct. primindu Maiestatea S'a prea induratulu nostru Imperatu si Mare Principe condeiulu a mana si sanctionandu art. I de lege, pe natiunea romana o au redicatu din pulberea servitutii, si aruncandui vestmintulu de sclavu, o au imbracatu in vestmintu de cina, si relocatu in rangulu ce i s'a cuvenitu de secoli in sirulu natiunitoru conlocuitóre.

Inca in preséra din 25 Oct. prevestindune prin tragerea clopoteloru diu'a cea de multu dorita, poporulu — care inca si diu trecutu s a vutu scire de acésta serbatóre, doriea cu nerabdare lumin'a acelei dile, in care i s'au datu viéti'a politica, cá cu micu cu mare se alerge la biserica si se redice rugatiuni catra atotopotenicului pentru gloriosulu seu Imperatu, sub a carui parentiésca ocarmuire redobindindusi numele, au inceputu a vietiui.

Acésta di s'a serbatu cu putintiósa pompa in tóte comunele romane din cuprinsulu acestui comitatu, crediendu inse, ca se va refera si din alte parti, me margineseu numai la D. St. Martinu, unde e concentrata si intelinginti'a romana.

Dupa sevirsirea cultului divinu care s'a celebratu cu tóta pomp'a, sub care s'au redicatu rugatiuni ferbinti catra Imperatulu Imperatiloru pentru indelunga viéti'a, sanetate si felicirea Maiestatii Sale Imperatului Francisc Iosifu I. alu toturoru membriloru si angustei case domnitóre, si dupa intonarea „Marire intru cei de susu lui Ddieu“ preotulu localu au tienutu o cuventare amesurata dilei acestei atatu de momentóse pentru romani, in care memorandu pe scurtu istori'a tragica a natiunei, si venindu treptatu pana la stapinirea casei domnitórie, la suirea pe tronu a Maiestatii Sale, si cu deosebire la diu'a din 26 Oct., apoi compararandu pe romanulu de adi, egalu indreptatitu, cu celu ce au vietiuitu inainte de 1848, nu fara priciua s'au vediutu a isvori ochii celoru de facie, ca-ci romanulu intru recunoscinti'a balsameloru, ce iau curau dela augusta casa domnitória, la pomenirea Imperatului seu, se imple de reverintie si devotiune mai tare, ca evreulu candu aude de unu Moise, irlandezulu de unu O'Connel si americanulu de unu Washington.

Intr'acestu entusiasmu pietosu, pentru eternisarea dilei din 26 Oct., si pentruca numele Maiestatii Sale Francisco Iosifu I. se traiésca in gur'a poporului romanu pana atunci, pana candu prin valile Transilvaniei autonóme se va mai audi vreunu vers in dulcea limb'a romana, s'a deschisu o subscriptiune pentru tedicarea unei academii de drepturi, la care inteliginti'a au subscrisu cu insufletire, dar' fiindca si poporulu s'au promisu a concurge cu denariulu seu, despre resultatulu acestia altadata, pomenescu inse si acea, ca din partes inteliginticei din comitatu s'a proiectatu a se substerne la Maiestate una adresa de multiamire pentru sanctionarea art. I de lege.

— o. —

Organisatiunea tienuturiloru in Transilvani'a.

II. Pentrucá cititorii carii nu voru fi avutu a face in tóta viéti'a cu trebile nóstre municipale nici asiá precum au decursu acelea in comitatele feudalistice, nici in sasime, nici in secuime, se se petrunda mai usioru despre importanti'a reformeloru prin care aunt se trécа tienuturile, adica municipiele tierii nóstre, dati se vedemu mainte de tóte, care fusesera atributiunile loru pana la an. 1848. Din acestea se va cunósce totuodata, cam catu aru trebui se pérda municipiile din drepturile loru pentru casulu candu in monarchi'a austriaca, prin urmare si in Transilvani'a s'ar introduce prin legi respundietatea ministeriala.

Adunarile municipale era in drepto: 1. A'si compune statute, dupa care avea a si purta trebile sale in totu timpulu. 2. A primi, citi in publicu, lua la cunoscintia si executa dispusetiunile (decrete, ordinatiuni, rescripte) venite dela gubernu, séu a si remustra in contra loru candu li s'ar fi parutu ca nu sunt legale si a nu le indeplini. 3. A da adeverintie locuitoriloru din tienutu, pentrucá pe temeiulu acelora se si póta castiga passportu. 4. In casu de a se vatama drepturile uneia séu alteia dintre municipalitati, a lua recursu la monarchulu cá midiloculu de aparare comuna (Aprob. Const. P. 3. art. 1). 5. A infrena escesele ostasimii statiunate in tienutu. 6. Ingrijirea de veduvele boieriloru in casu candu averile acelorasi s'aru administra reu. 7. A dispune ruperea séu stramutarea tezaturiloru si moriloru stricatióse pentru comune. 8. Denumirea comisariloru cercetatori dupa criminali s. a. si dare de instructiune pentru acestia. 9 Tragerea la dare de sama a tuturoru (epitropi) si recunóscerea ortanilora magistori de maioreci (art 52 din 1791). 10 Alegerea celoru mai multi deregatori municipali séu deadreptulu, séu si prin candidare, pentrucá din cei candidati se denumésca monarchulu, denegarea platii acestora si alegerea resiedintiei tribunalului municipalu si a platii judecatoriloru. 11. Depunerea juramentului omagialu catra monarchulu. 12. Recursu pentru restituirea mosiiloru ocupate de fisculu. 13. Statorirea si repartitiunea speseloru recerute la trebuintiele diuntaintre ale municipalitatii 14. Alegerea judecatoriloru municipali. 15. Cercetarea protocóleloru dela toti functionarii primari si subordinati. 16. Esaminarea asesoriloru si jurarea loru. 18. Deliberarea si aducerea de sententia in unele casse de procesu. 18 Alegerea deputatiloru la dieta cate 2 in 27 tienuturi, in care era impartita tiér'a si — verificarea loru. 19. Dare de instructiuni la deputatii alesi pentru dieta, votarea de neincredere in casu de a nu se tiené de instructiuni si rechiamarea loru. —

Membrii adunariloru municipali era in comitate pana la 1848 toti privilegiatii incependu dela grafi si baroni pana la cei din urma armalisti opinecari si nu odata s'a intemplatu, ca cocierulu si lacaulu de pre capra fiindu si ei nobili, au votatu alaturea cu Luminati'a si cu Lustrietatea sa, cu Nagyságos si Meltoságos, éra poporulu lipsitu de diplome boieresci nu lua nici o parte din viéti'a municipala.

Voindu cineva se afle si mai pre larg atributiunile municipale din Transilvani'a, va fi silitu a le canta in cartile de legi, in statutele comitateloru, in ale sasiloru, in Regulativele acestora dela 1795—1805, in datinele scrise si nescrise ale secuiloru*), ceea ce si trebue se faca oricare pretinde a se numi patriotu transilvanu, séu inca tocma a lua parte la trebile publice si chiaru la legislatiunea tierii, pentruca prea dreptu are „Kol. Közlöny“ déca dice la unu locu, cumca generatiunile mai june nu se mai ocupa nicidecum cu drepturile vechi ale tierii nóstre, éra in altu numeru adauge, ca pana in dilele nóstre mai multu numai foile pu-

*) Vedi intre altele profes. Alex. Dozsa Erdélyi jogtan. — Prof. Schuller v. Libloy Rechtsgeschichte f. und II. Bd. Acelasi: Materialien zur siebenbürgischen Rechtsgeschichte. Hermannstadt, 1862.

blice maghiare si literatur'a maghiara s'a ocupatu cu organisatiunea si cu reformele municipale. Anume romanii pre catu timpu era sclavi politici, aveu, precum mai observaseramu airea, o singura tienta: emanciparea nationala. Preste scésta se mai incubiá la noi o idea fórte ratacita si totuodata periculósa, cá si cum adica tóta organisatiunea municipala a Ungariei, Transilvaniei, Croatiei etc. ar fi curatu numai fapta de mani unguresci, prin urmare hoc ipso preste totu reu. Asemenea opiniuni vedescu o grósa nascinti'a. Se'si in oricine ostenéli'a de a cerceta si studié organismulu municipiiloru antice romane avute statu in Italia, catu si in provincii, se afle cu de nmeruntolu, catu a trecutu in scésta ramura a vieiii publice dela Romani la Germani si catu a imprumutatu apoi de ecs. St. Stefanu pentru Ungari'a dela Germani, se nu uite nimeni, ca consiliarii cei mai desprópe ai primiloru regi unguresci au fostu episcopii adusi din Itali'a si din unele parti ale Germaniei; se nu'si pregete juristii si legistii a trage paralela intre organismulu municipalu dela noi si intre celu din Principatele romanesci, care n'au statu nici odiniora sub administratiune ungurésca. — apoi se védia catu mai remane din intrég'a organisatiune a comitateloru curatu unguresc. Lasamu ca maghiarii n'au intratu nicidecum deodata in acestea tieri, ci s'au intiosu numai cu incetisioriulu preste muntii de catra Galiti'a si Bucovin'a pe siesuri inainte, dar' apoi oriunde au gasitu locuitori — si au gasitu preste totu — aceiasi era si organisati cu multe sute de ani mai nainte. Mai anume municipiile romane in manî'a totuloru vandalismeloru isi lasasera urmele loru nesterse preste totu pe unde au fostu colonii romane atatu in Panoni'a catu si in Daci'a dincóce si dincolo de Dunare. Natiunea maghiara nu aduse cse din Asi'a nici unu felu de organisatiune municipala intru intielesulu Romei, ci ea si-a insusitu mai antaiu o parte mare din asiedíamentele si datinele slaviloru pe carii iau aflatu in tiéra si carii mai preste totu avea locuintie statatóre, adica sate séu cum le mai numescu ei gramada, éra asiedíamente politice mai coresp undietóre au strabatutu la maghiari fórte anevoie ci numai alatorea cu strabaterea Cristianismului. Inse fia fi venitu organisatiunea municipala si intrég'a constitutiune a tierii in cursulu atatoru véouri ori si deunde, datorinti'a principala a nóstra si a fiiloru nostrii este cu totulu alt'a: a pune pe pétr'a de proba a mintii sanetóse si a ratiunii de statu articulu de articulu, paragrafu de paragrafu, a pastra totu ce se afla bunu si a curati totu ce se cunósce a fi neomenosu, nedreptu, asupritoru si barbaru, éra in locuiu reului a substitui altele bune. Asié intielegu eu problem'a nóstra, cá romani si cá fii si patrici acésta o numescu eu reforma; pentru acésta iusesemu numitu in var'a din an. 1863 vendi-toru candu am asemenatu diplom'a leopoldina cu o cetate tare inse in unele parti ale ei statu plina de ruine catu si angusta, care trebuiescu neaparatu curatite, reparate, reformate intielepti esce, pentrucá se incapa si natiunea romanéasca si cele dóua confesiuni ale ei intrens'a, adica se se faca acelea ce se determina respicatu si in actele de statu din 20 Oct. 1860: Schimbari afundu taietóre. Si cine m'a numitu vendi-toru? Unulu cá acela, carele in tóta viéti'a sa nu scitise diplom'a leopoldina, nici nu iusse in mana vreodata macar unu ticalosu de Compendium juris patrii, prin urmare vorbia despre acestea lucruri cá si orbulu din nascere despre colóre.

Gratiulu Stef. Széchényi a fostu celu din teiu carele nainte cu 35 ani a pusu degetulu pe ulcerile organismului municipalu. Unu tiepetu durerosu se audi cativa ani preste tiér'a intrégа. O lupta furiósa s'a incinsu inca si asupra acestei cestiuni mai anume intre Széchényi cá reformatoru, Kossuth cá revolutionariu si fratii grafi Desceóvfy acestia din urma cá strinsu conservativi. In Septembre de nu me insielu alu anului 1842 gr. Ioanu Bethlen seniorulu ardelénlu si capulu opusetiniii moderate incercase in Pest'a o impaciuire intre gr. Széchényi si advocatulu Kossuth, a fostu inse preste putintia. Se spune ca atunci ar fi disu gr. Széchényi catra gr. Bethlen dupa departarea lui Kossuth dintre ei: Acestu omu blastematu se se duca dr., eu nu vreu se mai am a face cu elu nimicu, ca este omu carele va pune tiér'a in flacari. — Széchényi a fostu bunu profetu.

La 1846 se scrié br. Ios. Eötvös cá midilocitoru si publicá in Lipsi'a cartea sa titulata Reform. Celea ce scrie br. Eötvös in acea carte in contra organisatiunii municipale ungurenesci si pentru respundietat'ea ministeriala isi au in parte mare valórea loru pana in di'a de astadi. Br. Eötvös numesce constitutiunea comitateloru fórte nemeritu: disordine sistemisata. Intru adeveru ca disordinea ce se incuibase si se pretacuse in regula, nu mai era de suferitu. Diet'a ungurena din 1848 s'a incercatu a scóte ceva din acelu amestecu de abusuri si blastematii si a improvisatu articulii XVI si XVII, inse numai pentru de astadi pe mane. Se pare ca nici chiaru lui „K. Közl." nu placu acei articuli, pentruca precum vediuramu, ciu propune altuceva.

Dela reform'a radicala ce se va introduce in comitate (municipii, tienuturi) va depinde chiaru viéti'a natiunala a popóraloru toema pe atata, pre catu va depinde si dela o lege electorala, séu dóra si mai multu.

24 Oct. G. Baritiu.

Intrebari (preaplecate) catra dónii alegatori romani transilvani pentru diet'a dela Pest'a.

Diet'a ungurésca se redeschide in 19 Novembre s. c. Dupa tóte cate au trecutu preste capetele nóstre dela 1-a Ian. 1866 incóce si facia cu evenimentele de acum, ne lusmu vóia a intreba pe dónii alegatori: 1. Candu au alesu ei pentru diet'a dela Pest'a, avut'au insintea ochiloru Diplom'a leopoldina din 1692, Sanctiunea pragmatica din 1722—44, Diplom'a imperat. din 20 Oct. 1860, articulii sanctiunati de monarchulu in an. 1863/4 si protestulu minoritatii séu mai dreptu si dupa lege, votum partis dissentientis din diet'a dela Ciusiu? 2. Déca le-au avutu insintea ochiloru, cugetat-au ca potu sarí preste ele? 3. Cerut'au dónii alegatori profesiune de credintia politica dela dnii deputati alesi? 4. Déca o-au cerutu si li s'a impartasitu, ne rugamu prea frumosu, cá se binevoiésca a o face cunoscuta prin oricare din cele patru foi politice romanesci, déca profesiunea o scrisa romanesce, éra decumva originalulu este in alta limba, se publice in cate o gazeta de aceeasi limba, din care apoi se va traduce in romanesce. 5. Decumva dónii alegatori n'au cerutu nici o profesiune de credintia dela dónii deputati alesi, apoi pentru acestu casu ne rugamu in tóta umilinti'a, cá acei dóni alegatori transilvani se nu'si pregete a ne spune si nóua cestorumlalti, cu ce scopu si cu ce instructiuni au tramisu pe acei deputati la Pest'a, pentrucá asié se invetiamu si noi dela dóluru ceva mai multu decatu amu scintu. 6. Sunt dónii alegatori determinati a'si tramite si acum deputatii, séu a'i rechiama?

Dnii alegatori, séu inca dnii conducatori ai doloru ne-ara indatora spre cea mai sincera multiamita, déca ne-ara onora cu vreunu responsu pana catra 19 Nov. a. c.

Nu amu fi cutezatu niciodata a pune sosu laudatiloru dni alegatori acestea intrebari, déca n'amu avé inca din Iuliu scirea positiva dela Pest'a, cumca maioritatea dietei ungurene sustiene de lucru nesupusa la nici o indoiéla, cumca in aceea este representata pe deplinu atatu Transilvani'a preste totu, catu si tóte natiunalitatile ei, adica si romanii, prin urmare si fiecare din noi. —

UNGARI'A. Pest'a 3. Nov. Cuprinsu de unu resimtiu cu totulu deosebitu ve incunoscintiesu, ca rescriptulu regescu pentru conchiamarea dietei Ungariei e datatu din 30 Oct., cum scrise c. Mailath presiedintelui casei deputatiloru Carolu de Szentiványi. Prin acelasi se conchiama diet'a Ungariei pre 19 Nov. Presiedintele a si tramisu cu datu 2 Nov. pre la fostii deputati scrisorile conchiamatórie la dieta, alu caroru cuprinsu este urmatoriulu:

„Onorate Domnule deputatu!

„Esc. S'a cancelariulu aulicu Georgiu de Mailath prin scrisóre oficiala din 1 Nov. a. c. Nr. 15.895 m'a incunoscintiatu, cumca, dupace conspectele cele mai de aprópe si publice arata ca epidemi'a ce in capitala si in unele alte parti ale tierei depradá cu furia, acuma a scadiutu fórte din putere si se póte asteptá cu securitate, cumca in scurtu timpu va incetá cu totulu. Mai. S'a c. r. apostolica, cu preanalt'a resolutiune din 30 Oct. a. c. a binevoitu a conchiamá pre 19 Nov. a. c. diet'a imperiala, ce erá prorogata cu indurat'olu rescriptu din 24 Iuniu a. c. Nr. 10.005.

Despre cuprinsulu acestui gratiosu rescriptu regescu, m'a incunoscintiatu Esc. S'a cu rogarea, cá se impartasiescu pomenit'a pre inalta resolutiune membriloru casei deputatiloru, si se punu la cale cele de lipsa, pentrucá diet'a imperiala conformu cu parentésca intentiune declarata Mai. Sale, se'si póta reincepe in diu'a defipta activitatea cea departe batatória. In urmarea acestei provocari oficiése te provocu Dle deputatu, cá se te infasiediedi pre 19 l. c. in liber'a cetate regia Pest'a, cá acsunu legalu alu dietei imperiale, pentru continuarea consultariloru dietei."

Aceste litere conchisematórie se tramisera deadreptulu la respectivii deputati, ér' pentru cela a caroru domiciliu nu se scia, s'au tramisu la loculu capitalu alu cercului de alegere.

Tóte provinciele monarchiei se bucura de dreptulu autonomiei sale cá provincie sorori si coordinate in dreptulu de statu, numai bel'a nóstra Transilvani'a, cea mai fidela din tóte provinciele austriace, remase teraita si ér' inhatiata la Pest'a!

Suntemu cu anim'a inghietiata, ca ómenii cei slabi de angeri voru veni ér' spre a legalisá osind'a maltratatei Transilvanie, macar de s'ar deschide ochii alegatoriloru, cá se i desaprobe in publicu, cumca ei nu representéza neci opiniunea, neci convictiunile trumitetoriloru de natiunea s'a. —

„Debatte" din Vien'a, diurnalulu inspiratu si erediuiosu satelitu séu déca vreti, si antemergatoriu alu politicei conservatistiloru, serbésa intrarea Dlui br. de Beust in cabinetulu austriacu cu urmatóri'a comunicare oficiósa:

„Dupa tóte, cate vediui si audiui, cutediu a afirmá, cá cei trei barbati de statu Belcredi, Beust si Mailath se afla in cea mai deplina cointelegere in privinti'a politicei, care va avé a urmá regimulu austriacu in afara cá si inlaiotru. Nu póte fi neci unu politicu cu spiritu deajunsu, care se nu recunósca, ca invoirea cu Ungari'a e unu premergatoriu la orce actiune, cu deosebire inse la ver-ce actiune cu resultatu pe terenulu politicei esterne, si asia ar fi cu totulu de prisosu a mai accentuá si in special, cumca incordarile de invoiéla ale cabinetului nostru facia cu Ungari'a prin intrarea bar. de Beust in ministeriu au castigatu numai unu insiatoriu."

Acésta ne póte servi de indreptariu in judecat'a despre starea cea confusa a politicei presentului, cu atatu mai vertosu, cu catu ca br. Beust este o capacitate, care cu simpathiele sale in Germani'a si Franci'a e singuru in stare a consolidá amicitii'a in afara, inse vediendui program'a vomu poté dice mai multu.

„Czas" publica din Vien'a o parere, ca Beust in politic'a interiora profitésa celu mai aprigu dualismu ad. unione personala cu Ungari'a. —

CROATI'A. Dupacum se prononcia diurnalele, apoi diet'a Croatiei va avé inscurtulu timpu alu sesiunii infocata lupta cu maghiaronii, cari misca tóte petrile in tóte partile — pentru proselti la dualismu. — Entusiasmulu patrioticu si natiunalu alu croatiloru e demnu de tóta stim'a si admirationea. Ei o mana de ómeni abia la vr'o 900 mii in totu regatulu reése cu fundarea unei universitati, pentru care nu mai incetésa a face colecte cu tóte ocasiunile. Asia se subscriseră in Kaseg de curundu alte sume, si anumitu Spisia dede 500 fl., Berlié, Rukavina, Kolarié cate 100 fl. alti mai multi cate 50 fl. Modicum modico additum, magnum quod efficit. Pe romania: Multe picaturi facu balta mare. Ei vedu, ca fara universitate nu potu spera viatia si potere, ca numai scintii'a e potere a acesea, care se lupta si mesura cu puterea ce o fortiasa dreptulu istoricu. —

AUSTRI'A INFER. Vien'a 3 Nov. Ministriulu din Saosoni'a Beust intariu de Mai. S'a cá ministru de esterne si alu casei imperatesci austriace, dupa ce depuse juramentulu, apoi in 2 Nov. primi personalulu oficialiloru ministeriali, ce i facura oficiós'a presentare cu br. Meysenburg in frunte. Beust salutá corpulu amplioatiloru diecundule intre altele, ca politic'a ce o va urmá va fi o politica paciuita si ii monitésa, cá se se ferésca de pesimismu.

Vien'a 27 Oct. O brosiura intitulata „Austri'a dupa batali'a dela Sadova", care are de autore pe D. de Carneri, esita la Tendler in Vien'a pune la mirare pre multi, cari cunoscu scrierile de mai nainte ale autorului in „Telegraf'ulu" dela Gratz. Carneri erá pana mai eri unu aspru speratoriu alu reconstitutirii Austriei pre basea constitutiunii din Februariu si prin conchiamarea sen. imp. si acum in brosiur'a acést'a deodata se facu apostatu mai vertosu dupa batali'a dela Sadova si acum pledésa

pentru dualismu in contra germaniloru federativi progresisti, cari abia esira cu programulu cunoscutu la lumina si nu le mai aude nime versulu, cá cum ar fi inghiatatu cu profesiune cu totu, de care e pecatu, ca a disparutu asia de timpuriu depre orizontele confusiunii generali. Inse erá si nebunia a spera dela o natiune supremática mai multu, decatu catu ne spune tristulu adeveru istoricu. Ei cu diversiuni de acestea vréu numai se iusiele pe alte popóre credule, pentrucá in lupt'a dualistica séu trialistica se'si póta storce supremati'a si asupra suprematistiloru. — Cine ambla pre petiórele sale si ingrigesce de viitoriulu seu fara a se radimá in nalucirile ficte trasaritórie si inte disparatórie ale politicei strategice, acela va avé viatia, de si sdi amenintiata, dar' mane totusi respectata.

Cronica esterna.

ROMANI'A. Bucuresci 2 Nov. Astadi resosi Domnitoriulu Carolu I. din calatori'a dela Constantinopole. Pela 2 óre si diu metate, cu tóte, ca oficialminte nu era avisata óra sosirei, totusi stratele erau pline de poporu, care salutá pre Domnitoriulu seu cu vine aclamari. La barier'a Sierbanu Voda in fruntea consiliului comunalu, a corporationiloru, gener. gardiei natiunale D. N. Golescu, prefectulu politiei, cavaleris, poporu scl. D. Sim. Mahalescu, locutitoriu de primariu pronunció urmatóriele cuvinte de resalutare, dupa „Romanulu“:

„Mari'a T'a!

„In numele locuitoriloru capitalii venimu a felicitá pe Mari'a T'a de fericit'a s'a intórcere si a'ti esprime, Mari'a T'a, fericirea d'a te revedé in midiloculu nostru.

„Romanii, Mari'a T'a, au asiecurarea ca dinasti'a Altetiei Tale va consolidá drepturile si libertatile patriei loru, care va devení de acum inainte Bulevardulu Occidintelui, precum a desemnatu-o unulu din Augustii sei protectori Mai. S'a imp. Napoleonu.

„Traiésca Mari'a T'a!

„Traiésca Romani'a!“

Mari'a S'a a terminatu respunsulu ce a adressatu representantiloru capitalei, cu urmatóriele cuvinte:

„Lips'a mea de si a fostu scurta, anim'a mea a fostu totu cu voi.“

Ajungundu la palatu, Mari'a S'a a primitu felicitarile marilor demnitari si tierei, si a respunsu la cele ce i-au fostu adressate de catra Em. S'a mitropolitulu, in modulu urmatoriu:

„Am fostu, Eminentia, la Constantinopole la scaunulu bisericei ortodocse, si m'am rugatu pentru poporulu romanu, pentru viitoriulu lui.“

Asta séra poporulu capitalei in mare numeru a mersu la palatu, cu sute de torte; si prin acelu entusiasmu prin care poporulu romanu a scitu a se manifestá in statea romdn dupa Europei, a si afirmá si a'si asiguri in faci'a Europei, a si afirmá si a'si asigurá sórtea s'a, si pentru totudéuna de asta data prin domni'a ereditaria a Altetiei Sale Regale Carolu I., a sclamatu prin mii de strigari unanime bunavenirea Marici Sale.

Mari'a S'a a esitu in balconulu dela palatu si a salutatu poporulu. Domnulu primu ministru s' a coboritu in cepulu scarii si a multumitu poporului din partea Mariei Sale, prin cateva cuvinte bine simtite.

Mari'a S'a apoi a binevoitu a face suptusemnatului onórea cea mare, de alu insarciná a scrie in acésta fóia, astadi, urmatóriele linie din partea, si in numele Mariei Sale.

„Spune comerciantiloru si poporului capitalei din parte'mi, ca am iubitu acésta natiune din momentulu candu am aflatu purtarea ei in tóte ocasiunile; spune-le ca, devotatiu totuloru interesseloru celoru mari ale natiunii, nu voru crutá nici unu momentu pentru a le satisfacé; spune-le, ca de si pucinu timpu am lipsitu din midiloculu loru, anim'a mea a fostu necontenitu aci; spune-i poporului ca-i multiumescu pentru manifestarea acést'a si ca acum ilu iubescu si mai multu.“ „R.“

— „Monitorulu“ Romaniei continua a refera despre calatori'a pr. Carolu, dupa depesie din Constantinopole 30 Oct.:

Astadi, Mari'a S'a, dupa ce a primitu una nóua deputatiune tramisa de patriarchulu ecumenicu, si dupa ce a datu audintia la mai multi romani si la mai multi straini, s'a dusu pe bordulu bastimentului cuirassatu Mehmoudié. Primitu de A. S. marele amiralu, principele a asistatu la trivog'a generala si la esercitiuri de tocuri. Pe candu Mari'a S'a esiá din bastimentulu Mehmoudié, una alta nava de resbelu saluta plecarea s'a cu una salva de artilerie. Mari'a S'a dupa acést'a s'a dusu la palatulu Dolma-Bakce unde a opritu caiculu seu si a tramisu se se informeze despre sanetatea principelui imperiale, care in ajunu se espusese la una plóia repede pe timpulu revistei. Mari'a S'a s'a suitu apoi in trasura si a facutu visita ministriloru si resiedintia cinci cai arabi de tóta frumusetí'a, ce Maiestatea S'a imperiale 'i tramisese cá presentu. Una óra mai pe urma, E. S. Djemyl-Pasia anteiulu adjutantu alu Sultanului, s'a presentatu, din partea Maiestatii Sale, pentru a lua informationi despre sanetatea principelui.

Mane, se va celebrá la biseric'a St. Louis, unu servitiu pentru odihn'a sufletului repausatului domnu Thouvenel. Mari'a S'a principele a datu ordine dlui Golescu, agentulu Romaniei, si colonelului Iarca, anteiulu seu adjutantu, se'lu represente la acésta ceremonia funebra.

— Istori'a Principateloru romanesci nu mai póte arata unu altu actu politicu si de statu carele ce se póta asemena cu celu consumatu in dilele din Octobre 1866. Se póte dice cu totu dreptulu, ca Principatele romanesci incependu dela mórtea tiranésca a lui Constantinu Basarabu Brancovanu si fug'a lui Dimitrie Cantemiru la Rusi'a, adica un'a intr'alta cá de 160 ani au avutu o viétia politica numai provisoria, precaria, nesigura, prin urmare fórte neplacuta. Alegere séu denumire, suzeranitate séu protectoratu, tóte era provisorie, tóte subminatóre de viéti'a politica si nationala. Unirea definitiva a tieriloru ou ajutoriulu unitatii nationale si religiése, fundarea unui tronu ereditariu, recunóscerea acestuia statu de catra Pórta otomana, catu si de catre staturile europene, éca actulu, prin carele Principatele romanesci, acum Romani'a unita, au scapatu de celu mai blastematu provisoriu din cate s'au vediutu vreodata pe suprafaci'a Europei. De trei ori ferice moldavoromanii, déca ei voru pricepe a si conserva intregu si neatinsu acelu ce dupa ostenéla de 18 ani au castigatu asié diendu cu prea pucina versare de sange. B.

Foile publice din Bucuresci sunt pline cu descrierea calatoriei, primirei si re'ntórcerii Domnitoriului; totuodata ele se ocupa barbatesce de alegeri la camer'a legislativa.

Scrisori private pe care le amu primitu dela Bucuresci din 3 Novembre n. ne aducu sciri, care credemu voru fi fórte placute pentru clas'a comerciala, cumca indata dela constatarea scirei cumca Domnitoriulu Romaniei este recunoscutu, creditulu incepù a se desmorti, daraverile a se misca, capitaluri a cercula. Éca ce este in stare de a produce stabilitatea politica a lucruriloru, éca pentruce ómenii sunt siliti a se interesa de trebile politice, pentruca ele adesea tale afundu in pung'a si cosistinti'a locuitoriloru. Dupa asiediarea trebiloru politice de n'ar fi lips'a relativa de cereali, si vedé comerciulu inca in cursulu acestui anu loandu unu sboru prea de multu doritu; se orede inse ca si asié trebile comerciale si industriale voru apuca unu altu aventu.

Intr'acelea justití'a romanésca inca 'si face datori'a sa. Pana acum se afla inchisi cinci functionari, intre carii si fostulu prefectu de politia M. Margilomanu, cum si siepte oficiri, totu pentru supresiuni de bani publici. Mai sunt si altii dati in judecata criminala, éra cativa casieri departati din deregatoriile loru. Faimosulu procesu alu amploiatului dela oficiulu statisticu a-nume Ioanu (nu Georgie) Petrescu si alu libraruiui Georgie Ioanidu (bulgaru de natiune) inca totu mai decurge; s'a lamuritu inse o suma de 487 mii lei *) asupra loru, inse asia, ca de 240 mii lei s'a primitu la tipografi'a statului charthia mai multa de catu s'a prevediutu trebuinti'a in bugetu, in catu de $1^1/_2$ anu, zacu vreo 12 mii risme neintrebuintiate, éra restulu de beni adica 247 mii lei a fostu insielatu la cumpanéla si la numerulu cóleloru, éra ce se va fi insielatu la calitate, acésta nu se mai póte sci. Acea blastamatia a tienutu mai bine de doi ani pana la Nov. 1865, inse si dupa ace ea Ioanidu mai afla midiocu de a infunda la tipografi'a statului charthia de a sa in suma de 49 mii lei cu calcarea contractului nouiloru liferanti. — Acelea supresiuni de bani causara natiunii inca si in alta privintia paguba mare. Ministriulu afaceriloru dinlaintru voindu a restaura pagubele materiale a reduse o multime mare de tipariturí nu numai netrebnice, ci si neaparatu trebuintióse, precum aru fi de ecs. multe carti scolastice, de care se totu mai simte o mare lipsa. De altmintrea directiunea de acum a tipografiei la de acestea lucruri inca nu pricepe nimicu.—

— Se aude, ca oficiulu de stabu Beldimanu, care inca fusese catva timpu prefectu de politia, este citatu tocma dela Neapole unde 'si petrecea dile bune. Caus'a tragerii aceluiasi in judecata se va afla mai tardiu.

— Caus'a lui Liebrecht inca totu nu s'a terminatu. — B—nu.

ITALI'A. Rom'a. Dóue alocutiuni tienute de SS. Pontificele romanu in consistoriu le impartí la cardinali. In cea de antaia se plange Santi'a S'a asupra persecutiuniloru bisericei din partea regimului Italiei, condamna actele regimului italicu si totu binecuventa Itali'a. Protestésa in contra usurpatiuniii provinciloru papale si in contra tendintieloru revolutiunii de a face din Rom'a capital'a regatului; se dechiara ca e gata a asferi pentru drepturile s. scaunu chiaru si mórtea, si, déca necesitatea va aduce cu sine, e gata a'si cautá securitatea intr'alta tiéra pentru a'si poté esecutá mai bine oficiulu apostoticu. In a 2-a alocutiune trage S. S'a luarea aminte la actele, care au de scopu a nimici catolicismulu in Rusi'a, dorindu, cá tiarulu se faca, cá persecutiunile catoliciloru se incetese.

Florenti'a 28 Oct. Imprumutulu nationalu de 300 000,000, din care erá se se platésca 77,000,000, s'a solvitu inainte 172,000.000. Patriotismu italianu! —

Adausu la referad'a despre gramatica romano-maghiara de Octaviu Baritiu. Gramatic'a contiene 9 coli si pretiulu unui esemplariu e 70 cr. v. a. La 10 esemplare se da unu gratis, si se afla la libraria din Naseudu a Dlui Teodoru Antonu. —

Domnii prenumeranti, cari pana acum'inca nu tramisera pretiulu, se binevoiésca a nu mai amana cu tramiterea lui, cu atatu mai vertosu, ca timpulu creditarei cerute a trecutu de multu si ne aflamu in strimtóre cu purtarea speseloru diurnalului. —

Esemplare din Gazeta se mai afla intregi dela inceputulu anului si se potu primi pre longa pretiulu prenumeratiunii.

Se primesce prenumeratiune de aci incolo si pre luna cu 1 fl. v. a. Ar fi timpulu se ne interesamu cu totii mai multu de sustinrea acestui diurnalu, care cu devotamentulu seu catra natiune si binele ei aspira a fi catu de caldurosu imbratisiatu in tóte partile, si acést'a totu in interesulu nationalu. —

Nr. 148/1866. 1—3

Edictu.

Ilie Dumitréu din Firiza comitatulu Satmarelui gr. cat. in 1848 asentatu la militia nerepresciandu-se de atunci la muierea s'a Ioan'a, carea a miscatu procesu in contrai, prin acésta se provoca: cá intru unu anu dela datulu acestei publicari se se infaciosieze la acestu tribunalu matrimoniale, ca-ci altcum si fara deasulu se voru decide cele prescrise prin legi in canone.

Din sesiunea trib. matrimoniale din Gherl'a tienuta la 23 Augustu 1866

Cursurile la burs'a in 6. Nov. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 11 cr. v.
Augsburg	—	—	127 „ 50 „
London	—	—	128 „ 40 „
Imprumutulu nationalu			59 „ 35 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %			66 „ 35 „
Actiile bancului	—	—	714 „ — „
„ creditului	—	—	180 „ 60 „

*) 15.200 galbeni séu preste 90 mii fl. v. a.

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.